

EGYETÉRTÉS

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCA 35.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. DALSHINZÁ-UTCA 1.

A vatikáni politika.

Nem új dolog előttünk, hogy a magyarországi nemzetiségi igazgatás Rómára támaszkodik, s viszont a vatikáni politika régi idők óta fogva törekszik arra, hogy a mi általánosan nemzetiségi viszonyainkat a saját céljaira használja ki.

fóhívat főképp a magyarországi katolikusoknak szól; mert hiszen a Vatikán a magyarországi liberális reformok ellen tör s ezeknek a megbuktatását tűzte ki feladatának.

A magyarországi nemzetiségek nyíltan állást foglaltak már az egyházpolitikai reformok ellen, mert ezekben a saját túlzó törekvések veszedelmét látják és mert az egyházpolitikai reformok első sorban a magyar állam és a magyar nemzet érdekeinek előmozdítására szolgálnak.

A Vatikán és a magyarországi nemzetiségek barátságos viszonya egyszerre bonyolultabbá vált, mikor nálunk megindult a liberális áramlat s a magyar közvélemény erős nyomása alatt a kormány fölvette programjába az egyházpolitikai reformokat.

Beszélgetés Pável püspökkel.

Az Egyetértés tudósítójától.

Egy kis nyári üdülésre Bihar-Füred vadregényes bercei közé igyekezve, érkeztem e hó 9-én a délutáni budapesti vonattal Nagyváradra.

A „Nagyvárad” az évi augusztus 10-iki száma aztán mindenről felvilágosított; az annak vezércikkében felidőlt 12 kérdéppont oly súlyos adatokat s oly pozitív határozottsággal tárt fel, hogy igazán megrendített s egy huszonegy órán át a legkomorabb reflexiókba merítettem: növelte hangulatom komorságát is, hogy itt fejjel az egész furdai-püspökhatárt igen komorálva s részben mely lehajoltságba merülve találtam.

Harmadnap aztán nem tűrhette tovább e kínosan bizonytalan állapotot: beidőltöttem egyenesen e közelembe, Pável Mihály püspök urhoz s eladtam, hogy némi világosságot szeretnék nyerni a kellemetlen ügyben.

A püspök arcán a bánat és mély lelki fájdalom elárkhatlan jeleit, mindamellett a tole megszokott előzetesekkel fogadtát s kijelenté, hogy kérdésemre szívesen fog válaszolni; mire a következő párbeszéd fejlődött ki közöttünk:

„Kezelményes uram! szándékozik-e a felzúdult közvélemény megnyugtatóra véget részletesen válaszolni a lapokban, nevezetesen a „Nagyvárad” e hó 10-iki számában közzétett vádpontokra?”

Részletesen nem fogok válaszolni, — felel a püspök — ezt nem is tehetem egyszerűen azért, mert a részletes válasz, esetleg a viszonzás mindenestre hírlapi polemikába kerülne, a mit pedig nem tartok püspöki méltósággal összeegyeztethetőnek; de nem tehetem azt azért sem, mert nekem a részletes válasz bizonyítanom is kellene; már pedig én a bizonyításhoz szükséges

okmányokat, jegyzőkönyveket, szentszéki iratokat, stb. nyilvánosságra, hírlapokba nem vihetem.

„Ha részletesen nem is: általánosságban sem szándékozik válaszolni kegyelmesség?”

„De igen; sőt már válaszoltam is. Ime!” — s ezzel előmutatott egy távirat-szöveget, — „ezt küldöttem meg ma egy a nagyváradra, mint a fővárosi lapoknak is.”

Alutottam a táviratot, melyben a püspök röviden visszautasítja az ellene felhozott vádakat; kijelenti, hogy bármilyen vizsgáló bizottság előtt kész magyarázati; s végül a mély fájdalom hangján, de egyáltalán megbontóanra tiltakozik a haza-árulás vádjá ellen.

„De kérem! — folytatá a püspök, midőn látta, hogy hosszasan nézem a táviratot, — a hazaárulás iszonytól nagy bűn; annak megtorlására büntetőfőörvényünknek szakaszai vannak. Am indítsák meg ellenem a vizsgálatot s büntessenek meg, ha e nagy bűnben leledek. Én újból kijelentem, hogy bármilyen vizsgáló bizottság előtt kész magyarázati, s végül a mély fájdalom hangján, de egyáltalán megbontóanra tiltakozik a haza-árulás vádjá ellen.”

„Hat előttem szíveskednék-e kegyelmességel részletesen nyilatkozni a „Nagyvárad” vádpontjaira nevezte?”

„Nagyon szívesen. Két pontra nézve nézve már egy is kiderült azok valótlanága, sőt ezáltal koholtága. Nevezetesen, a melyekben állítatik, hogy én a Pituk-féle rópirátot mind az 5000 példányt itokban összevásároltattam és megsemmisítettem; erre már megfelel magam Pituk, megírván a „Nagyvárad”-nak, hogy rópirátból csak 200 példányt vettem valami hordár, a többi meg megvan. Hogy ki volt e hordár? vagy ki bizta meg? azt nem tudom. De azt határozottan újból kijelentem, hogy e rópirátot mind az ideig nem láttam sem én, sem környezetem. Sőt mióta tudomásom van róla: mindent elkövetek, hogy megkapassam; de utánjárásom daczára sem juthatok egy példányhoz. Aztán követeltem mégis rajtam, hogy válaszoljak rá, vagy kezdjek érte pert. De hát hogyan? mikor azt sem tudom, hogy voltaképpen mit tartalmaz ama rópirát!”

„És a másik pont?”

„A másik a Lucaciu fogadtatása. Határozottan kijelentem, hogy mióta Nagyváradi püspöke vagyok, Lucaciu egyetlen egyszer láttam: akkor valami bankérvények aláírását kerte tőlem, de én nem irtam alá egyet sem; más tárgyról vele akkor sem beszéltem, azonkívül pedig nem is láttam. Azelőtt, mikor Szamosújvár püspöke s így főnöke voltam: természetesen többször kellett vele hivatalból is érintkeznem; de hogy már akkor hazárulást koholtam volna vele: ezzel még valószínű sem mertek. Emnyben áll a Lucaciu-féle vád!”

„S a többi 10 vádpont?”

„A mennyiben azok ellenem bármilyen vádat, de különösen honorálási vádat tartalmaznak: ép ott állanak, mint az előbbi két pont, tudniillik vagy óriási tévedések, vagy ezáltal ferdtések, a mit — mint említtem — beigazolási bármikor kész vagyok!”

„A Dringó-féle vádpont a „Nagyvárad”-ban részletesen megvitatott, sőt a nyilvánosság igazolva is van. Szabad-e erre kissé bővebb felvilágosítást kérem?”

„Ez a pont igazán sajtósági. Azt mondja a „Nagyvárad”, hogy midőn Sipos Orbán tanfelügyelő ur másodikban sürgette nálam a Dringó bűntetés alá vonását, azt feleltem volna: Ne bántástok azt a Dringót! rokonom is, tanulóháram is volt; nem tehetek ellene semmit. — És nem is tettem volna semmit. — Egyfőleg-mint szemem-szedett valótlanosság; mert először is Dringó az általa elkövetett botránnyok miatt meg lett bűntetve s bűntetésből átlétevezte; másodsor Sipos ur ez ügyben nem is járt nálam kétszer, csak egyszer; s én első felhívására rögtön elrendeltem a vizsgálatot; harmadsor Dringót sem rokonomnak soha nem mondtam, mert voltaképpen most sem tudom azt sem: melyik vármegyében született? sem pedig iskoláztatásának, mert vagy tizenhét évvel fiatalabb, mint én, s így csakugyan nem lehetett tanulóháram. Igaz pedig az, hogy Dringót életemben legelőször várdai püspökké létem után láttam, s mindez tanúsítja: mennyiben igazak, sőt mennyiben valótlanok a „Nagyvárad” állításai, illetőleg nyomdöntő kérdései?”

„Ha mindez így van, minek tulajdonítja kegyelmességét a várdai név felzúdítását?”

„Mágának a népek nem rovom fel semmi esetre se. Végre is a főmeget felingerelni igen könnyű, csak ügyesek legyenek az igaztók; s ugyanaz a tömeg, mely tegnapelőtt beverte az én ablakaimat Várpadon: holnapután bevetheti a főispán ur ablakait, ha ügyes igaztók arra fogják ingerelni. Hanem ha azt tettenek kérdeznék, hogy ki lehet az ügyes rendező? ki nemcsak macskaként szeczenrozd, de egyáltalán a „Nagyvárad”-ot is sugalmazza: erre ha néhez lélekkel is, de azt kellene felelelem, hogy többfelől s pedig nagyon megbízható helyekről azt tudtatták velem, hogy az egész személyes boszu s érdek műve, s a főrendező — Bihamrege tanfelügyelője. S ha elnézem azt a szerepet, melyet Sipos Orbán ur a „Nagyvárad” hasábjain a Dringó-ügyben játszik: — sajnos! — himnem kell e tudósítások alaposágát.”

„És Pituk Béla?”

„Róla csak annyit, hogyha csakugyan jelent meg tőle magyar nyelven egy rópirát: azt ó nem irtalhata, mert őt arra képesnek nem tartom. Hanem ez alighanem egy szomszéd tanfelügyelőségben gyártódott. Rópirátáról majd akkor, ha ismerni fogom azt. Most csak annyit, hogy magyar értelemtől ó soha üdözde nem volt, sőt ez az ellene folytatott vizsgálatok alatt soha szóba sem jött, mint a jegyzőkönyvek tanúsítják. Különben én azon időben nem is igtértem őt, mint valami nagy magyar embert, sőt ellenkezőleg. S erre bizonyosság az, hogy midőn a kormány intézkedése folytán elrendeltem a belényesi gimnázium négy felső osztályában a magyar nyelv tanítását, egy akkor tartott gyűlésnek Pituk volt a jegyzője; s ő a jegyzőkönyv elő kommentár kíséretében küldötte be az órák lapoknak, melyek mindenre val inkább, csak nagy magyar érzelmeinek nem. E lapok, melyek Pitukot mint nagy előadót mutatják be, most is megvannak!”

„Mint hogy kegyelmesség a nyilvánosság terén részletesen válaszolni nem szándékozik; én pedig a közvélemény megnyugtatót a lehető részletes felvilágosítás utján igen fontosnak és lenyegesen tartom; tekintettel az ügynek valóban országos érdekére: felhatalmaz-e kegyelmes uram engem arra, hogy jelen beszélgetésünket lehetőleg szűről-szóra az „Egyetértés” hasábjain közzétegyem?”

A budavári Mátyás-templom.

Monumentális műemlék nincs valami sok hazánkban: elpusztult az idők viharában. Leginkább a felveledek maradtak meg s néhány a Királyi-házaig tartó, hol nem dult annyira a török. Sodáláni lehet, hogy a pécsi bazilika fenmaradt, s ha már fenmaradt, nem roszakát össze. Ez a sors fenyegette az ország fővárosában Mátyás templomát, Kassán a székesegyházat, a két legmonumentálisabb műemléket, a melyekkel nem tördött senki s hagra pusztulni a szemmel sem történés. Mind a kétnek csak a formáját lehetett megmenteni, ódon falakat nem.

Királyunk 1873 december 2-án, uralkodásának huszonegyedik évfordulóján adta ki rendelkezését, hogy a budavári Boldogasszony-templomról, hol 1897-ben magyar királyi koronázottat, helyreállítás, ujáépítés. Akkor már olyan állapotban volt, hogy falai dőldezték, használni többé nem lehetett volna. Szétfeltört az egésze, kő kövön nem maradt, csak az alapját hagyták meg, arra építették az új falakat, az eredetnek mindenben megfelelő, de egyszerűbb s képzelt segítségével, a hol az idők viszontagsága, törökök és társz pusztításai megeskonították az ódon székesegyházat.

Lassan folyt az építészet, olykor hónapokig is alig dolgozott valaki néhány kőfaragón kívül. Pénz nem volt elég. Sorsjegyköcsönt is bocsátottak ki, hogy a lipótvárosi bazilikát, a kassai székesegyházat és a budai Mátyás-templomot tovább építhessék. Vegre husz esztendő múltán a budai templommal eljutottak annyira, hogy holnap, e hó 15-én, oltárt felszentelhetik és isteni tiszteletet tartanak benne, mert Buda másik régi temploma, az ugynevezett helyőrségi templom is, olyan állapotban van, hogy nagyon sürős a kijavítása, s a mint Mátyás templomban megszólal az orgona, a helyőrségi templomban bevonulnak a közművek. A főtoronyt Mátyás-templommal meg építik, a belső berendezés is hátra van. Azzal csak a millennium ünnepeére készülnek el.

Mátyás templomának a nép kegyelele nevezte el a templomot, mely sokkal régebb időből való. Valóságilag a torony egyik felső mélyedésébe falazott színes Mátyás-cizmet után indult a nép. Hiteles adatot IV. Béla király idejéből bírnak e templomról; de ő egyik alapító levele, mely a Margit-szigeten templom és kolostor építését rendeli el, mint építendő templomot említi 1255. július 20-án. Vajon volt-e azon a helyen tenolom

már azelőtt is, a fölött lehet vitatkozni, de bizonyos, hogy az időkig fenmaradt templom építése IV. Béla alatt történt. A régi iratok Szent-István templomának nevezik, későbbiek Nagy-Boldogasszony templomának. Mátyás király székvarosa e legzebb templomát tetemesen átalakította, kibővítette, s akkor helyezték tornyába a hollós címert, mely az 1470-iki évszámot mutatja. E címert ismét visszatették.

1520-ben Budavára török kézbe jutván, a templomból meszelt lett s így a törökök is gondjait viselték. Neve akkor Eszküdámsai volt, ó vagy nagy meszet. Szulejman szultán, mikor 1541 szept. 2-án Budavára bevonult, itt mondtott halált Allahnak. Százegyötven esztendő múlva, épen ezen a napon viták vissza Budavárát a törököktől. A siralmas állapotban levő templomot a jezsuiták vették át s néhány év múlva kezdék építeni a templomtól jobbra és balra a templom homlokzatával egy vonalban a főisoltát, a püspököt, a jezsuita-kolostort és szeminariumot, melyek jelenleg kisnővári épületek, s a templomhoz ragasztott részeket most bontották le, hogy Mátyás temploma valamennyire szabadon álljon. 1723. évben tüzvész tört ki a szomszédságban, elharmaszította a templom fedelét is, s ugyanakkor a közelben felrobbant a puskapor is. Ennek rázkódása ledöntötte a templom orrát, mely a templomra esővén, a fedelét is bezúzta, s így a lángok a templom belsejébe is behatoltak. Helyrehozták ugyan a templomot, de izléstelenül és szegényesen. Budavári 1849-iki ostromnál a egy bomba az egyház közelében volt puskaporos raklábba csapott, azt felrobbantotta s a templom falait több helyen megromlaltta.

Ó felsége elrendelvé a templom ujjaépítését, a nagy munka csak lassan indult meg, apránként kezdtek bontogatni a falakat, hogy csak három év múlva, 1876-ban ürítették ki az egyházat egészen. Nagyon hitvány összeget szántak az egész dologra, mintha valami falusi templom építéséről lett volna szó.

A kik a templomot régebbnek tartják IV. Béla koránál, az épület nyugati részeire, különösen a Béla-torony alapzataira utalnak, melyek kezdetlegesen s bizonyos naívtárat mutatnak az egyes részek. Ezek szerint IV. Béla ujjaépítője volt a templomnak.

Az egész templom ujjaépítését 1876-ban ismerkedt föl, mikor belátták, hogy a talorász nem ér semmit; a falak rosszak, korhadtak, hasznaltalan dolog raklélteni.

Az ujjaépítés történetéhez átvesszük egy most megjelent könyvből* kivonatokat a következőket: A közoktatásügyi miniszter fölhitva vélemény-adásra Schmidt Frigyes híres bécsi műépítést, ki a bécsi fogadalmi templomát és városaházat építette s a ki azt ajánlotta, hogy a templomot, melyen sokféle építési módor és toldás-javítás látszott, egységes stílusban kell restaurálni, alkalmazkodni a meglévő részekhez s a hol kiegészítések szükségesek, azokat csak az illető építész szellemében szabad fogatosítani, új elemet csak annyit adni hozzájuk, a mennyiben azok a különböző stílusokhoz összhangzatos egybekapcsolására szükségesek.

Schmidt véleménye alapján restaurálták a templomot, a vezetékes tanítványát, Schudek Frigyes tanár bízták meg, ki azt végre is hajította, elkészítvén hozzá a terveket. Emeli a templom külső díszet, hogy a homlokzaton fölépítették a Béla-tornyot, melynek az idők viharában csak alsó része maradt meg. E zömök torony harminezhat méter és mar kész. A Mátyás-torony öt emelet magasú lesz.

Midőn a templom restaurálása megkezdődött, kérdés tárgyává tetették, vajon miféle stílusban kívánatos annak helyreállítása. Kezdetben egy egységes stílusban való ujjaépítésre gondolták, de ez által sok történelmi emléket kellett volna elvezetni, így azután elhatározták, hogy a templom minden egyes részét az azon modorban restauráltsák, a melyben eredetileg épült.

Nagy dicserőt ölt a vezető építő, Schudek Frigyes tanár, kinek egész taktikai eljárását kellett vinnia az ujjaalakítás munkálatait alatti, míg minden akadályt leküzdöttek. Kezdetben százszáz forintot szántak az összes restaurálási munkálataira; de fokoztak a többi szükségletek is felmerülvén, odag a templom ujjaépítésére három millió koronára került.

A restaurálási munkálatakat a déli mellékajtóban kezdték meg; majd a szentélyt vették építés alá, ez után a templom homlokzatát s végre az északi mellékajót.

Nagy vita tárgyát tette az a kérdés, vajon kifestés-e a templom belseje vagy a természetes színét tartsa-e meg. Történelileg be van bizonyítva, hogy a templom a középkorban falfestményekkel volt díszítve, melyeknek nyomai a szer-

tárban levő számos kővön meg ma is szemléltethető.

A festés maga igen élénk színekben van s a sajátos magyar típus, az ugynevezett tulipános modort tünteti fel. Rend szerint magyar tárgy képeket alkalmaztak, melyeknek történelmi alapjuk van. A templom boltozatát arabeszkok és virágok díszítik, kivéve a hajók keresztelésén levő boltozat, mely a négy evangélista szimbólumát: Máté angyalt, Márk oroszlánját, Lukács ökrét s János sasát ábrázolják.

A budavári Mátyás-templom, még eddig csotka tornyával és csekély — a góthikai építészetnek sokatlanul csekély terjedelmével — nem tesz valami túlságosan imponzans hatást a szemlélőre. De azok, a kik a csuvises stílusért lelkesülnek — nos, azok kapnak valami egységes műemleket, de kapnak valamit, a mit annál talán sokkal többre becsülnének. Megkapják kőbe faragva a góthi izlés történelmét, hogy ugy ne mondjam tankönyvet, a XIII. századtól egész a csuvises építészes hanyatlásáig s ha majd a nyolczvan méter magasra tervezett torony is elkészül, valószínűleg egész a góthi izlés új fellendülésig.

A Mátyás-templom stílusa tehát nem egyöntetű, de azért mégis tiszta. Az egyes korszakok pedig oly nem részletekben vannak képviselve, hogy azt tisztában és egyszerűbben alig lehet elképzelni. Hogy az épület nem nyúl egységes benyomást, annak bizonyosan nem Schudek tanár az oka. Őt leköltötte a templom mulja. De míg akaratát elvont bilincselve, annál magasabban szárnyalt a szellem.

Ó a különböző korszakokat egymáshoz simította, egymáshoz olvasztotta, nehogy túlságos diszonanciaival ütözzenek egymásba. Schudek finom cizmek mellett talán azok a finom apró részletek tanuszkodnak legjobban, a melyekkel az egyes korszakokat jellemzi, mindenütt elkerülve a túlságos megterhelést, túlzatra sallangot.

Nézünk csak részleteiben a ragyogó épületet. Először is kivülről. Az ember szeméit ugyan bántja az, a mit még nem lát, tudniillik a meg hiányzó főtorony, de ettől a hiánytól csakhamar elvonja az eszlőtől az ember figyelmét az átmeneti (román-góthi) izlésben épült főkapu. Ennek felső félkörjében Magyarország védanyjának, a boldogságos szűz Anyának ülső szobra van elhelyezve, a mint jobbra kezevel előlben a kisdöd fejét átkarolja. Baljában kormánypálcázt tart, fején Szent-István koronája ragyog. Jobbra tőle egy angyal tőmjénező tart, balra pedig egy másik angyal imádságra kulcsolja kezét. Szeretlők volna, ha e román iz-

lési, majolikából készült csoport népesebb lett volna. A homlokzat közepén van a XVI. századból való nyolczágú keresztelű ábrakörzsa. E fölött emelkedő orommező, mely egyáltalán színes tétő előfa. Kettős falból áll, a hátsóból, melyben három ablak van, az előfalból, mely hét csuvises, kiforgatott nyílással bír. Itt ontja a hatást némileg az, hogy az építő körültenen volt túlságosan az eredeti formát visszaadni s a nyíláscsokot jobban ki nem élesítette.

A főkapu jobb oldalán áll a nyolczszögű, csotka Mátyás-torony, két oblatóronnyal, melyeken a késő góthi izlés korszakból mesteresen alkalmazott, gyönyörű motívumokat láthatunk. A főtorony a második emeletig négyszögű, s csak innét emelkedik nyolczszögűben tovább. A nyugati oldalon két hatalmas pillér támogatja, szabadon álló két oldalán és az első emeleten egy keskeny góthi ablak van, míg a második ablakban már nyolcz hatalmas ablak látható. A harmadik emelet egyik ablakában, a délnyugatiablakban Mátyás király pajza van elhelyezve, fölötte a magyar koronával. A címert egy másik helyen látható. A korona fölött „1470” évszám van.

A kapu baloldalán a harminezhat méter magas, IV. Béla királytól épített Béla-torony áll. Ez a templomnak valószínűleg legregibb része s fel a második emeletig eredeti alakjában maradt fenn, noha a stílusért ornamentika rajta Schudek tanár díszítötte. Földszint hat körül alakított kerek ablak látható, első emeletét pedig átmeneti korszakból megmaradt négy parkányzat csekédek nemes egyszerűségben. E fölött van a második emeleti négy, egymástól karcsú oszlopok által elválasztott ablak és négy ablakoktól ellátott szigetletorony. A nyugati ablakmélyedésben van elhelyezve az Árpád-féle eredeti címere. A torony tetőzele nyolczoldalú s színes cseréppel van fűdve. Az egyes cserépek egy vannak egymás mellé illesztve, hogy a kettős keresztet és az Anjou-ház lilomát ábrázolják. A torony tetőjébe bearyozott kagany van bele illesztve.

A templom déli (bal) oldalhajó külső falát nagyobb részekben képezi, melynek harpu-oszlopfejtés szűz-Mária szobra ékesíti. Itt harpu-ony ablak-rozsa s két cserék között elhelyezett angyal köti le a figyelmeztet. Továbbá Szt.-János és Szt.-Anna szobra. A csarnok belsejét egy XV. századból gyönyörűen kidolgozott timpanon foglalja el. A délioldalon meg a kereszthajó fala is, a melynek átmeneti

1893 LA ES PENZIONATUS... SZERKESZTŐSÉG... KIADÓHIVATAL... BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCA 35... EGYETÉRTÉS... TÁRA... HUSZONHETEDIK ÉVFOLYAM... 224. SZÁM... BUDAPEST, KEDD, AUGUSZTUS 15...

LA ES PENZIONATUS... SZERKESZTŐSÉG... KIADÓHIVATAL... BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCA 35... EGYETÉRTÉS... TÁRA... HUSZONHETEDIK ÉVFOLYAM... 224. SZÁM... BUDAPEST, KEDD, AUGUSZTUS 15...

1893... HUSZONHETEDIK ÉVFOLYAM... 224. SZÁM... BUDAPEST, KEDD, AUGUSZTUS 15...

II. Hirdetmény.

Mindazon feltételek fentartása mellett, a melyek a Pozsonyban 1893. évi augusztus 3-dik napján kelt 2080a számú hirdetményben felhozattak, a további bérleti tárgyalás ujra felvétele fog az alanti táblázatban meghatározott napokon megtartatni.

A tárgyalás tartatik

Table with columns for location (Nagy-Szombat, Sent-György, Bazin, Nezsider, Somorja, Esztergom, Győr Szabadhegygyel, Szombathely), military units (Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága), and various military equipment and personnel statistics.

A közelebbi feltételek naponta reggel 9 óratól déli 2 óráig a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. hadélemezési raktárban megtekinthetők. Pozsony, 1893. évi augusztus hó 3-án.

Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

GÁNYÓ JULCSA.

REGENY. Irtá: JUSTH ZSIGMOND. XIX. Eraltat Balint csak ivott. — A menyasszonyát, Zalai Orsít, ép csak akkor látta, mikor a papoz mentek együtt. De ez fel sem tűnt azoknál. Hisz gádzak, ezek meg a tempót szeretik. A szerelmet — ha van is — jobb nem mutatni, így illendőbb. Ezt szokta mondani Böske néni az Orsiniék, ha tan az kérdőleg vette volna reá a közelebbi alig-alig felszáradt szemét.

— Bár csak az uram szerelmét is megkaptam volna vele. — Mit tettél volna akkor, ha úgy kellett volna nyomorogni évszámra, mint nekem. — Es aztán, mit ér el vele? — Azt, hogy most már megvan. — Es ez a boldogság? — Nem, a nyugalom. Nem felek attól, hogy éhen halok meg. Lesz, ki megfizesse a temetés árát. — Es ezzel mit ér? — Mit érök, hát te mit ersz el azzal, hogy furt azt vitatod, hogy az urad nem szeret. — Ezzel könnyitek a lelkeket. — Ugy, mint Balint az ivással. — Ezt is tönkre tettétek. Meglátod, Böske néni, ennek nem jó vége lesz. — Nem-e? De, hát mi kell ennek a fiúnak. A lányak őö holdja van az orosházi szőlők alatt. Hisz ez kincset ér. Ötszáz forintot is megkaphatnak holdjairól. A lány szép, . . . van olyan, mint az a rongyos Gányó Julcsa volt. . . . — Mit ér neki, ha nem szereti. — Meg fogja szeretni. S ha nem fogja, . . . hát eltölti az időt a felesége hatvan holdjával. Az ad majd neki munkát. A munka meg a legjobb büfélejtő.

Mivé lettünk. Az a gazdánép nem akar más egyebet látni a földön, mint a mi kézzel fogható. Nem kell neki sem nála, sem táncz, esendes leszen a föld. Tán még a madarak is elhallgatnak. — Hoj esunyva, esunya világ ez Mari néném. — Es mit ersz azzal, ha iszol? — Akkor elkabulok. . . . Ilyenkor még nyí érem, érek valamit. — Es . . . Julesát láttad azóta? — Annak sem kellek már. Pedig azt tudtam, ott hagytok érte mindent . . . megutált. Tán hívőnek készul. — Van jó dolga, — nevetett fel hangosan most Böske néni, ki egy tábla kalácsot hozott. . . . Gányó Julesából, csárdás Julesa, aztán meg hívő Julesa. De sokszimű viganója van a lelkeskedésnek, akad minden alkalomra. — Elhallgasson némem, el. Mert ugy segejlen az ur Jézus, hogy nem hagytok rá mondani még egy rossz szót sem, semmit. Es ma még kevésbé, mint régen. Hisz, hogy gányó-lány volt, arról nem tehetett. Mert hisz csak a kelmedék fagyos világába szegyen a szegénység. Hogy aztán esárdás-lány lett, azt daczból tette. En tudom, mert hisz azóta gyözöm az italt, mióta így van. Hogy hívő lett belőle, . . . az is megadja érte. S tán juttat a lelke üdvösségéből minékünk szegény bünösöknek is valamit. A jó isten áldja meg mind a két kezével. — A menyasszonyodról beszélsz, Balint? Kérte az öreg Cesepányi, a mint belépett a szobába s a port levette sötétkéjé tünneplőjéről. — Nem, a szeretőmről, . . . a régi szeretőmről apám. . . . S a fiu hangos zokogással odaburult az apja vállára, kit nagyon szeretett. . . .

— Tán azt veted a szememre, te gögös gazda, hogy én az alamszindóbol életem. — Az enyimből is, másébol is. Vetted oda neki Balint gögösen. De erre a csendőr már nem felett, hanem felkapott egy székét s azzal ment Balint. Balint egyik kezével messzire eldobta magától azt s aztán egyet rántva a csendőron, beledobta a padok közé. Erre már a csárda népe összeszaladt. Juczi néni s szolgálói, jajgatva nézték. De hát nem tehettek semmit, férfi nem volt a házbán. András zuzott karral, de azért felkelt a darabokra mállott löcök közül, felvett egy butykost s azt vágta volna Balint fejéhez, de az irányt tévesztve, berepült a csárda ablakába, a mely most nagy esőrómpolással betört. Balint erre egyet kanyarított fokosával a levegőbe s egyszerre a csendőr fejét érte, kinek szerencsére fején volt a kalap, a mely most szétmálva, lehullott a földre. Homlokából meg eszedegéni kezdett a vér. A csendőr egyet fordult maga körül, aztán halottáiványan összeesett. — Meghalt. . . . gyilkos vagyok! Rebege Balint s kirohant az ivóból. A legény most fölfürdült szaladt végig a nagy utcán — ment, ment — abba a házba, hol tudta a Julesa húzta meg magát. Ugyanazzal a fokossal ütött egyet a ház ajtajára, a mely a csendőr homlokát érte. A zaja Julesa kilépett a fűszöbre. Az esthalmában is megismerte, hogy ki az. — Mit akarsz, hogy így fokossal kéréd a foga-gadj istent? — kérte tiszta hangon Julesa. — Eljöttem, megmondani neked, Julesa, — felelt rá Balint, ép oly tiszta, csengő hangon, — hogy gyilkoltam érte. Az András elpusztítottam, most már bün a homlokomon. Isten- s embertől el vagyok tisztva. Most már nyomorult vagyok, senkim sincs. . . . es szeretlek meg mindig, jobban, mint valaha. S a leány megingott. Mily borzasztó, borzasztó fejlemény. Azok azt mondják, csak akkor jut köze-gük (s mikor azokra gondolt, János két szeme világított a jelkébe), ha Balintot megmenti. — S Balint gyilkolt, halálos bünbe esett. — Es Balint most földöntött, Szegényebb, nyomorultabb nála s tán még szorul. — Érted, mit mondtam? — kérte Balint hangosan. — Érted, de most már érted semmit sem tehetek. Felelt neki a lány egy percnyi ingadozás után. Ha egy hónap előtt történnék, ha egy hónap előtt rongyosan, vérben állsz meg előttem, s azt mondat, jere velem Julesa, eszd meg a kenyere-t, a melyet bujdosásban napról-napra fogok össze-

koldulni, meritem volna veled. Most már késő, mit érnel velem, ha már nem szeretlek. . . . — Hát igaz, igaz, hogy nem szeretsz? — Szánlak. Ha tehették érte mást . . . egyebet, megtenném. — De ma már nem adhatom a szívemet oda . . . mert . . . — Mert másé, szakította félbe Balint fenyegető szemmel. Mondk ki, hogy másé, az a birkaszivű ember megérezte, azé tested, lelked. — Testem és lelkem az istené. Olyané leszen, kit az isten szán nekem, s a kit megérdemelek. — Hogy ne. . . hisz, ha a nazarénushoz méssz, egyenesen a mennországba emel a két karja, megnyitja a paradicsom hét pecétes kapuját a csókjaival. — Hallgass. Szóltat meg Julesa szilárdan, erős hanggal, de egy csepp élesség nélkül. — Távozz hajlekunkból. Ide alázatos fölvel kell még annak is jönnie, ki a koldusok koldusa. Ugy, ha maga a király fia is. Ez a hajlek tiszta. . . . mert még én is megiszultok benne. Ne szennyzed be sárral a fehér oldalát. Menj, Balint, az isten segítsen meg ezentul is. Imádkozni fogok érte, . . . de ennél többet nem tehetek. Az Úr legyen veled. Ezzel megfordult s bement a kis ajtón, de a melyet csak behuzott maga után, a nélkül, hogy a rekeszt rátolta volna. Balint odaburult a kis ajtóra s hörögvé kérte bocsnatát, aztán eldobva magától a fokost, a melyet eddig még mindig kezében szorított, kirohant az utcára. Egyenesen Orosházára ment s ott feladta magát a járásbírósnak. Julesa pedig bement a szobába, hol Jánosné remegve várt reá, megcsókolta az öreg asszonyt s így szólt: — Helyesen eszelektem némem? — En nem tudom. En csak azt tudom, hogy derek, jó lány vagy. — János majd megmérlegeli szavaid súlyát. En szegény, gyengelműjű asszony vagyok, én csak azt tudom, a mit szívem sugall nekem, én derek lányom. — mondta s zokogva a nyakába borult. XXI. Szerencsére, Tóth András sebe nem volt súlyos. A csapást a fején levő kalap felfogta. Aztán meg 6. volt a támadója (a csárdai asszonyok — vallomá-sai szerint, kik az egész jelenetét, az ivó abla-kából figyelték), így Balint csak egy pár hetet kapott. Tóth Andrást meg áthelyezték a szolnoki csend-őrséghez, hogy így minden zenebonának elejét vegyék. Julesa nagy megkönnyebbüléssel hallotta a hírt (Folytatás következik).

Hirdetmény.

Az alább megnevezett állomásokban elhelyezett cs. és kir. közhadseregben és magy. kir. honvédsapátok élelemszükségeinek közös biztosítása újra felvétele iránt.

A tárgyalás tartatik										Bánátpénz	Kézírvényesítési határidő				
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helységekké	mely csapat számára	mely időtartamra	a következő katonai élelemszükségekre nézve									
						naponként		évenként		4 havonk.		havonként			
		széna, illetőleg sarjú	széna, illetőleg sarjú	szalma	szalma	nyáron	télen	nyáron	télen	szalma	fa	készén	szalma	fa	készén
		adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként	adagonként
		3400	4500	5600	3900	1700									
		grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal	grammal
		adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag	adag
1. Helyőrségi csapatok, intézetek, elszigeteltek és honvédsapátok számára.															
1893. évi szeptember 1-től egész 1894. évi augusztus hó 31-ikéig.															
2. A fegyvergyorskorlatra behívandó szabadságoltak, tartalékosok, póttartalékosok és honvédek számára, egészben körülbelül															
3. Az átvonulásra való élelmi cikkek szállításra a fentemlített állomásokra az ajánlatok a feltételi fizet IV. pontja értelmében teendők.															
Minden ötödik nap a csapat számára a takarmány saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is.															
Januárius 1-én, május 1-én és szeptember 1-én.															
Tíz havonként vagy havonként.															

Megjegyzés.

Ha a széna vagy sarjú cikkeknek megfelelő árak elérhetők nem lennének, hatályba lép a széna- vagy sarjú-adag egy részének takarmányszalma vagy szecska általi kipótlása. Erre vonatkozólag a következők határozottak:

1. A széna vagy sarjú kipótlása csak a kinstári legénységi háts vagy hámos lovakra terjedhet.
2. Pótlandó minden széna- vagy sarjú-adagnak akkora mennyisége, mely a 3 kgnyi mértéket túlhaladja.
3. Pótszerű kiszabtnak:

400 gramm	600 gramm	gramm takar-
1500 széna vagy	2250 mály vagy	szalma
2600 sarjúra	3900 szecska-szalma	
4. A helyi árviszonyok szerint kipótlásra szolgálhatnak zab vagy árpa-szalma, vagy pedig szecska (buza-rozs-szalma), utóbbit nem szabad nagyon rövidre vágálni. (1 1/2—2 cm. hosszában).

Különbön érvényben maradnak mind az 1893. június 10-én 1567/a sz. a. kelt hirdetményben foglalt határozatok.

Ajánlati minta.

En alulit az 189. évi hó sz. a. kelt hirdetmény alapján kötelezem magamat, hogy az N. állomáson s az ahhoz tartozó helységeken szükséges

a széna 5600 grammos adagját kr., szóval krajczárral.

a sarjú 5600

az alomszalmának 1700

a takarmány- vagy szecska 3900 grammos adagját kr., szóval

az ágyszalmának métermázsáját fnt

a kemény tüzfűnek köbméterét

a kőszén (milyen fajta) métermázsáját

189. évi 1-től 189. évi hó végéig terjedő időtartamra szállítani, továbbá az átvonuló élelmezést is a cs. és kir. közhadseregbeni csapatok részére, az előkészített feltételi fizet pontja értelmében kiszolgáltatni és ezen cikkek elfuvarozását a szükséglet helyére — a fent részletezett árakba már beleértve — elvállalom (a szükséglet helyére való elfuvarozás nélkül), mely ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide esetl. elismervény szerint a pénztárnál letétmenyezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen forint bánátpénzzel kezeskedem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés utáni bánátpénzemet a 10 százaléknyi óvadék erejéig kiegészítendem, s ha ezt elmulasztanom, a hadsereg, illetőleg honvédsapátot feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való leromlás útján eszközöltesse.

Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken kívül, a tárgyalásra előkészített feltételi fizetekben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N. nek N.-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az nek fog átküldeni.

Kelt N. ben, 189. hó én.

N. N. (vezeték- és keresztnev, lakhely, megye.)

Az ajánlat lepecsételendő és borítékra irandó:
 „Ajánlat az 189.-án kiírt 189.-én tartandó tárgyaláshoz.”
 A letétmenyezett bánátpénz az ajánlatban részletezendő, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készpénz vagy érték-papírok) számmal és szóval kiírandó.

A közelebbi feltételek naponta délelőtti 9—12 órákor a cs. és kir. katonai-élelmezési raktároknál Pozsonyban, Komáromban és Sopronban, valamint a m. k. honvéd-hatóságok- és csapatoknál a fent nevezett bérleti állomásokban betekintethők.

Pozsony, 1893. évi augusztus hó 3-án.

A közös biztosító-bizottságtól.

1893. HUS

SZERKESZTŐ
 BUDAPEST VI. SZERECSE
 KÉZIRATOKAT NEM KÜLD
 CSAK BÉRMENTES LEVELEKET
 ELŐFIZETÉSI

Vidékre postán v. helyben
 Egy évre 20 ft. Egy ne
 Egy fél évre 10 ft. Egy hó
 Hónapokra: 3 hóra Németország
 Francia-, Olasz-, Orosz-, Török-
 országokba, Svájc-, Románia-
 válságú állam országokba, a
 szerződéshez tartozó, megve
 Egy szám ára 6

Budapest.
 A frankfurti pénzü
 ménye, mint a «No
 forrásból értesül, m
 .A tanácskozásban
 ménye, írja az idézett
 zott abban, hogy a bi
 rodalom pénzügyi vis
 rendezésre szorulnak.
 séges volt — s ez a
 az újitások természet
 megállapodásra jutott
 tont ki az eszmecsere
 bizonyos külön érdeke
 hogy az egyes államok
 abban fogtak fel, a h
 egyes államok külön
 más részlét abban az
 let, hogy a birodalom
 egyes államok igaz é
 könnyebben jött létre
 éretek-szféra között va
 a birodalom és az eg
 sak és teljesen öszs
 még hátra van a bir
 Frankfurtban megbes
 hisszük, hogy Berlinb
 vágnak majd a vélem
 hogy a birodalmi érd
 nak fogják találni a
 Kivált a bor és a do
 esetre nagy zivatart
 felidézni.

Az egyetlen kérdés,
 jait — egy személyi,
 most behatóbban fogl
 lamenti szünet kérdé
 gal lehet feltételezni
 vaslatot a jövő hé
 madik olvasásban is
 meli, hogy míg a fe
 játsza a homerule-ja
 hogy addig az alsóhá
 vetést és ezenkívül r
 tosságú javaslatot, ug
 a parlament szünetre
 hat hétig fog tartani
 ősi ülészekben, tudt
 országai községi közh
 törvényjavaslatot ker
 a parlamentnek legk
 ismét egybegyűlnie. A
 az ellenzék valószínű
 fog folytatni. Az e
 érni, nem lehet azonl
 költségvetés elfogadá
 száznál több módost
 letárgyalása is el fog
 Mert pedig ebben az
 egy hónapig tartana
 súlyos ülészek után
 a kormánypart sorak
 nyilvánulhat, azért ne
 mány kényszerítve les
 egyáltalán már most
 szak helyett a jövő é
 vember elején megkez
 hozói működésére egy
 az ellenzék — és az
 nyul — azzal dicseke
 havi ülészek alatt a
 minthogy a homerule
 Az angol felsőházban
 londoni értekezése me
 konzervatív párti tag
 második olvasásnál el
 latot. Salisbury lord
 sult erről a mozgá
 nyomnia. Az alsóhá
 galom észlelhető a ko
 ból néhány tag ki ak
 akar az alsóházban a
 tetett egy törv democ
 Raudolf Churchill,
 Wolf is hozzátartozó
 párt mérsékeltabb
 tótták alaposan csalo
 mint nekünk Berlin
 párek házának állasp
 iratot adott ki, a m
 állást foglal a homeru
 ban kijelenti, hogy a
 elveti, az angol több
 ség rémuralma ellen
 lordok házának áll
 nagyon egyszerű.
 a homerule ellen fog
 tében most történik
 oly ellenállhatatlan
 melyben a mi és a
 kulcsa van, egy két
 politikai életének val
 sik után eldobott
 előtt más czél nem
 egyesült királyság alk

• Pozsony város kö
 kérdést tárgyalat tegn
 nek, Pozsony város és